

AZERBAJYCAN ERMENİSTAN BARIŞININ ÖNÜNDEKİ ENGELLER

Tuğçe TECİMER

-

Tarih boyunca Azerbaycan-Ermenistan ilişkileri karmaşık bir şekilde ilerlemiştir. İki devlet arasındaki son savaş 27 Eylül 2020 tarihinde Ermenistanın Tovuz'a saldırmasıyla başlamış ve 44 gün boyunca devam etmiştir. İkinci Karabağ Savaşının Azerbaycanın galibiyeti ile sona ermesiyle bölgede barış ve istikrarı kalıcı olarak sağlamak amacıyla taraf devletler arasında bir barış anlaşması yapılması uzun süredir beklenmektedir. Yapılması beklenen anlaşma bölgenin istikrarı ve geleceği göz önüne alındığında büyük önem arz etmektedir. Bununla birlikte bu sürece etki eden ve zorlaştıran çeşitli güncel etkenler bulunmaktadır.

Barış sürecine en temel engellerden biri bağımsızlık bildirgesine^[1] atıfta bulunan Ermenistan Anayasasıdır.^[2] Zira Anayasanın atıfta bulunduğu bildirmede, Karabağın Ermenistan ile birleştirilmesi yönünde bir madde yer almaktadır. O sebeple Azerbaycan barış anlaşmasının koşulu olarak Ermenistan Anayasasının değiştirilmesi talebinde bulunmuştur. Paşinyan hükümeti anayasanın değiştirilmesi amacıyla çalışmalar başlatmıştır. Paşinyan değişiklik ihtiyacını sıkça gündeme getirmiş ve hatta Anayasa Gününde de yenilenme ihtiyacını vurgulamış olsa da^[3] Ermenistandaki muhalif gruplar Azerbaycanın anayasa değişikliği talebinin iç işlere müdahalede bulunmak olduğunu öne sürmüşlerdir. Unutulmamalıdır ki anayasa devletlerin yönetim şeklini belirtir, diğer bütün ulusal hukuki kurallardan ve yapılardan üstündür.^[4] Dolayısıyla devletin en güçlü sözleşmesinde Karabağ ile ilgili böyle bir atfın bulunması Azerbaycan topraklarına direkt tehdit niteliği taşımaktadır.

Üzerinde durulması gereken diğer bir konu taraf devletler arasındaki sınır tespit çalışmalarıdır. Sınırların kesin olarak belirlenmesi gelecekte olası çatışmaların önüne geçmek ve bölgedeki güvenliği sağlamak konusunda büyük önem taşımaktadır. Bununla beraber sınır tespiti konusunda iki ülke de çeşitli sıkıntılarla mücadele etmek zorunda kalmıştır. Zira yerel nüfusun hassasiyeti, farklı haritalardaki sınır çizimleri gibi zorlaştırıcı pek çok unsur bulunmaktadır. Sınırların tespiti konusunda bazı bölgelerde anlaşmaya varılmakla beraber görüş ayrılıklarının devam ettiği noktalar hala bulunmaktadır.

Sınırların belirlenmesi ve barışı engelleme girişimlerinin bir diğeri de kiliseden gelmiştir. 19 Nisanda Azerbaycan ile sınır görüşmeleri sonucu varılan mutabakat uyarınca Tovuz bölgesinde 4 sınır köyünün Azerbaycana iadesi kararı alınmıştır. Bu karara karşı oluşan muhalefet bölgenin en yüksek dini yetkilisi Başpiskopos Bagrat Galstanyanın öncülüğünde

hükümet aleyhtarı bir gösteriye dönüşmüştür. Eçmiadzinin de destek verdiği Galstanyan Erivana 170 kilometrelik bir yürüyüş başlatmış ve 9 Mayıs'ta başkente ulaşmıştır. Galstanyanın protestosu giderek daha sert bir noktaya ulaşmış neticede Başpiskopos, Paşinyanın istifasını dahi talep etmiştir.[5] Kilisenin, Azerbaycanın barış anlaşması için belirlediği koşullara ve Ermenistan Hükümetine muhalefeti gerek Ermenistanda gerek ise diasporada yaşayan Ermenilerin barış aleyhinde tepkilerine sebep olmuş ve iki ülkenin ilişkilerinin daha da gerilmesine neden olmuştur.

Neticede Azerbaycan ve Ermenistan barışı bölgenin huzur ve istikrarı için büyük bir önem arz etmektedir. Ne yazık ki barışa giden süreçte taraf devletler için birtakım ciddi engeller bulunmaktadır. Söz konusu engellerin hızlı ve kolay bir şekilde çözülmesi beklenemeyecek olmakla beraber sürecin devam edebilmesi adına iki devletin de birbirlerinin tarihi hassasiyetlerini, uluslararası hukuk normlarını ve bölgenin çıkarlarını göz önünde bulundurarak hareket etmeleri elzemdir.

*Resim: [GDH Haber](#)

[1] Declaration of Independence, The Government of Republic of Armenia, (Erişim tarihi: 22 Temmuz 2024) <https://www.gov.am/en/independence/>.

[2] Constitution of the Republic of Armenia, The President of The Republic of Armenia, (Erişim tarihi: 22 Temmuz 2024), <https://www.president.am/en/constitution-2015/>.

[3] Փաշինյանը կրկին շեշտում է՝ «մեր երկրին նոր Սահմանադրություն է հարկավոր, Azatutyun Radiokayan, 5 July 2024, <https://www.azatutyun.am/a/pashinyany-krkin-sheshtum-e-mer-erkrin-nor-sahmanadrutyun-e-harkavor-/33022838.html>.

[4] Kemal Gözler, Anayasa Hukukunun Genel Esasları, Ekin Yayınevi, 2018, s.439.

[5] Քաղաքական Գործիչ Բազրատ Գալստանյանը Պահանջեց Վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի Հրաժարականը, Armtimes, 9 May 2024, <https://www.armtimes.com/hy/article/286745>.

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: TECİMER, Tuğçe. 2026. "AZERBAYCAN ERMENİSTAN BARIŞININ ÖNÜNDEKİ ENGELLER." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2024 / 32. Temmuz 23. Erişim Nisan 09, 2026. <https://avim.org.tr/tr/Yorum/AZERBAYCAN-ERMENISTAN-BARISININ-ONUUNDEKI-ENGELLER>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

 @avimorgtr

 <https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır